

TÜRKİYE'DEN YUNANİSTAN'A MÜLTECİ HAREKETİ VE YUNAN KAMUOYU: İKİ GÖRÜŞME EŞLİĞİNDE BİR DEĞERLENDİRME

Özge ÇUBUKÇU*

GİRİŞ

Suriye'de 2011 yılında başlayan iç savaşın bir sonucu olarak, Türkiye'de sığınmak zorunda kalanların sayısı o zamandan beri artmaya devam etmiştir. Resmi rakamlara göre Türkiye'nin insani yardım amaçlı geçici koruma sağladığı Suriyeli göçmenlerin sayısı 3,6 milyonu aşmıştır (T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, b.t.). Bu rakam 2014 yılında 1,5 milyon, 2015'te ise 2,5 milyondur. Suriye'de iç savaşın giderek şiddetlenmesi sonucunda Türkiye'ye sığınanların sayısının artması ve buna bağlı olarak 2015'te Suriye'den Avrupa'ya yaşanan göç dalgalarının ardından, Avrupa Birliği ile Türkiye göçmen krizinin çözümü için bir mutabakata varmıştı. Mart 2016'da yürürlüğe giren mutabakatla birlikte, yasadışı yollardan Yunanistan'a doğru gerçekleşen düzensiz göç kontrol altına alınmıştı. 20 Mart 2016 tarihi itibarıyla Türkiye'den Yunan adalarına geçen tüm yeni düzensiz göçmenlerin Türkiye'ye iade edilmesine karar verilmişti (T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı, 2016).

2020'nin başından itibaren Suriye'de düzenlenen askeri operasyonlar nedeniyle yaklaşık 1 milyon Suriyeli yurtlarını terk ederek Türkiye sınırına yakın bölgelere göç etmek zorunda kalmıştır (Sözcü Gazetesi, 2020a). 27 Şubat 2020 tarihinde, Rusya'nın desteklediği Suriye Silahlı Kuvvetleri, İdlib Suriye'de, Türk Silahlı Kuvvetleri'ne bağlı tabura hava saldırısı düzenlemiştir. 34 Türk askerinin şehit olduğu İdlib Saldırısı, Suriye iç savaşında Türkiye'nin

* Marmara Üniversitesi, Avrupa Araştırmaları Enstitüsü, Avrupa'da Siyasal İletişim Yüksek Lisans Programı öğrencisi, ozgecubukcu@gmail.com.

en büyük kaybı olarak nitelendirilmektedir. Twitter, Facebook, Instagram, Youtube gibi sosyal medya uygulamaları, yaşanan saldırının ardından Türkiye’de erişime kapatılmıştır. 329 rejim askeri Türkiye tarafından etkisiz hale getirilmiştir (Ersöz, 2020). Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, “Türkiye, Suriye’de ne Rusya’yı ne İran’ı doğrudan hedef almamıştır. Harekatımızda sadece askerlerimizin kanını döken rejim unsurlarını imha ediyoruz. Bu hassasiyetimize de saygı gösterilmesini bekliyoruz” (VOA Türkçe, 2020) açıklamasını yapmıştır. İletişim Başkanı Fahrettin Altun ise “Rejim hedefleri Türkiye Cumhuriyeti için meşru hedef konumundadır, ateş altına alınacaktır.” (TRT Haber, 2020a) ifadelerini kullanmıştır. Ak Parti Sözcüsü Ömer Çelik 27 Şubat gecesi açıklamalarda bulunarak Avrupa’ya giden sınır kapılarının açıldığını ve Türkiye’den gitmek isteyen mültecilerin durdurulmayacağını bildirmiştir (Sabah Gazetesi, 2020). 27 Şubat İdlib Saldırısı, mülteci hareketine sebebiyet vermiştir. 28 Şubat’tan itibaren mülteciler Türkiye’yi terk etmeye başlamıştır. 29 Şubat sabahı, 18 binden fazla kişinin sınırı geçtiği bildirilmiştir (TRT Haber, 2020b). Türkiye, kara ya da deniz yoluyla mültecilerin Avrupa’ya geçişlerini durduruma kararını, İdlib’te düzenlenen hava saldırısında 34 Türk askerinin hayatını kaybetmesi sonucunda almıştır ve bu sayı daha sonra 36’ya ulaşmıştır (NTV, 2020; Birgün Gazetesi, 2020). Bununla birlikte, Şubat ayında Suriye’de toplam 53 Türk askerinin hayatını kaybettiği de bilinmektedir (Sözcü Gazetesi, 2020b). İçişleri Bakanı Süleyman Soylu 1 Mart’ta Twitter hesabı üzerinden “Saat 19.40 itibarıyla Edirne üzerinden ülkemizden ayrılan göçmen sayısı; 100.577” (Soylu, 2020) paylaşımını yapmıştır. Aralarında Suriyelilerin yanı sıra Afganistan, İran, Irak ve Somali’den gelmiş göçmenler, karadan ve denizden Yunanistan sınırına doğru hareket etmiştir. Göçmenlerin en yoğun olarak toplandığı yer ise Edirne’de Pazarkule Sınır Kapısı olmuştur. Ayrıca, Yunanistan’a deniz yoluyla geçmek için Çanakkale’nin Ayvacık, İzmir’in Dikili ve Muğla’nın Bodrum gibi ilçelerinin sahillerine doğru göç hareketliliği de olmuştur.

Pazarkule Sınır Kapısı’nın çevresinde toplanan binlerce göçmen, Yunanistan’ın sınır kapısını açmaması üzerine birkaç hafta süren bir bekleme süreci yaşamıştır. Bu süreci en ilkel koşullarda geçirmek zorunda kalan göçmenlerin durumu, özellikle kadın ve çocuklar bakımından oldukça üzüntü vericidir. Ayrıca sınır ötesi girişimlerde bulunduklarında ise Yunan polisi tarafından gaz bombalarına maruz kalmışlardır. Mülteci hareketi sonucunda oluşan bu durum Avrupa kamuoyunda tartışılırken ne AB makamları ne de

Yunan makamları göçmenlere karşı hiçbir tolerans göstermemiş ve sınır kapılarını açmamakta direnmiştir. BBC News Türkiye tarafından, Yunan Sahil Güvenliğinin mülteci botuna ateş açtığı görüntüler yayınlanmıştır (BBC News Türkçe, 2020a).

Kaynak: NTV, Erişim Tarihi: 1 Ekim 2020

Pazarkule ile Kastanies sınır kapıları arasındaki bölgede bekleyen mültecilere Yunan Güvenlik güçleri, biber gazı ve ses bombaları ile müdahale

etmiştir. Örnek verilecek tweetler, bu durumu destekler niteliktedir. Yunanistan başbakanı Kiriakos Miçotakis'in 28 Şubat 2020 tarihinde attığı tweetler aşağıda yer almaktadır:

Önemli sayıda göçmen ve mülteci Yunan-Türkiye kara sınırında büyük gruplar halinde toplanmış ve ülkeye yasadışı yollardan girmeye çalışmıştır. Açık olmak istiyorum: Yunanistan'a hiçbir yasadışı giriş tolere edilmeyecek. Sınır güvenliğimizi artırıyoruz (Prime Minister GR, 2020a).

Yunanistan Suriye'deki trajik olaylardan sorumlu değildir ve başkaları tarafından alınan kararların sonuçlarına maruz kalmayacaktır. Durum hakkında Avrupa Birliği'ni bilgilendirdim (Prime Minister GR, 2020b).

Yunan Halkının Mültecilere Bakışı: İki Görüşmeye Dayalı Bir Değerlendirme

Mültecilere ve Şubat 2020'de Türkiye-Yunanistan sınırında yaşanan gerilime Yunan kamuoyunda nasıl bakılıyordu? Bunu öğrenmek amacıyla Yunan tanıdıklarımla görüşmeler yapmaya karar verdim.

Görüşme I

Görüşmelerden ilkini, Avrupa Birliği gençlik programları kapsamında Ağustos 2019'da İtalya'nın Torino şehrinde düzenlenen "Oh Brother, Who Are You" başlıklı, insan hakları ve demokrasi konusunda katıldığım bir haftalık eğitimde tanıştığım ve daha sonra iletişimi sürdürdüğüm Eliza Gkimitzoudi ile e-posta aracılığıyla 8 Nisan 2020 tarihinde gerçekleştirdim.

1) Kendinizi tanıtır mısınız?

— Yunanistan'da yaşıyorum. Okulöncesi Eğitimi ve Sinirbilim Eğitimi aldım, her yaştan çocuklarla ve yetişkinlerle öğretmen olarak çalıştım. 2012 yılında Batı Makedonya Üniversitesi Erken Yaş Eğitimi bölümünden mezun oldum. Yüksek lisansımı Bristol Üniversitesi Sinirbilim ve Eğitim alanında yaptım. Şu anda Katalonya Açık Üniversitesi'nde Bilgi ve Bilgi Toplumu alanında doktora yapmaktayım. Aynı zamanda Atina'da, ELIX isimli bir sivil toplum kuruluşunda çalışıyorum.

2) Bize biraz ELIX hakkında bilgi verir misiniz?

— ELIX Koruma Gönüllüleri Yunanistan, 1987'den beri gönüllü hizmet ve eğitimi destekleyen, kâr amacı gütmeyen bir sivil toplum kuruluşudur. ELIX'in temel amacı, uluslararası gönüllü projelere aktif katılım yoluyla küresel vatandaş olarak bireylerin kişisel gelişimini desteklemektir.

Kuruluşundan bu yana ELIX, Yunanistan'ın çeşitli yerlerinde yüzlerce gönüllü programı uygulamakta ve özellikle çevreyi korumaya, kültürel mirası korumaya ve sosyal uyumu desteklemeye odaklanmıştır. Her yıl Yunanistan'ın her yerinden yüzlerce genç, ELIX'in yurtdışında sunduğu birçok gönüllü ve eğitim projesinden birine katılarak, aynı zamanda yurtdışından 150'den fazla gönüllünün ilgili programlara katılmasıyla büyük gönüllülük deneyimini uygulama fırsatı buluyor. Bu gönüllülerin katkısı sayesinde ELIX, sosyal olarak dezavantajlı gruplara yönelik olarak, "Şehirde Yaz" ve "Bu Yaz Bizimdir" gibi projeler yürütmektedir. ELIX ayrıca, Attika'da (Yunanistan'ın başkenti Atina ve çevresini kapsayan bir tarihi bölge) yaşayan (UNICEF ve DG ECHO tarafından desteklenen) 3-17 yaş arası çocuklar, mülteciler ve göçmenlere odaklı "entegrasyon için eğitim" programları uygulamaktadır. Yüzlerce gönüllünün değerli katkısının yanı sıra ELIX, projelerini ve diğer programları başarıyla uygulamak için bir dizi profesyonelle birlikte çalışmaktadır.

3) Çalıştığınız STK'nın mültecilere yönelik çalışmaları nelerdir?

— Çalıştığım STK "Entegrasyon için Öğrenme" isimli okul dışı eğitimden sorumludur. Biz esasen öğrenciler ve onların aileleri için Yunanca, İngilizce ve Bilim derslerine sahibiz. Aynı zamanda daha genç çocuklar için anaokulu sınıflarımız var. Bütün bu çocuklar her gün 2 saat için geliyor. Ayrıca onların devlet okullarına kaydolmalarını sağlamayı deniyoruz ve psikososyal ihtiyaçlarına yardımcı olmak için bir sosyal hizmet uzmanıyla birlikte çalışıyoruz. Nihai hedefimiz çocukların ve ebeveynlerinin topluma entegre olmaları ya burada kalacaklar ya da başka bir yere taşınacaklar.

4) Mültecilerle birebir iletişim halinde olduğunuz çalışmalarda yer aldınız mı? Cevabınız evet ise duygularınızı ifade eder misiniz?

— Evet, yer aldım. Öğrenme merkezlerimizden birinin organizasyonundan sorumluyum, bu yüzden derslere katılan ailelerin ve çocukların çoğunu biliyorum. Bununla ilgili karışık duygularım var. Bütün

öğrencilerimizi tanımak benim için bir zevk ama aynı zamanda yaşadıkları travmaları ve kişisel hayat öykülerini de biliyorum. Bir yandan bana kendi meseleleriyle ilgili güvendikleri için onur duyuyorum, öte yandan bazen bunları taşımakta zorlanıyorum. Ve bazen herkesin ihtiyaçlarını yönetmek zordur.

5) *Yunanistan'da bulunan mülteciler hakkında (yaşam koşulları, halkın bakış açısı vs.) ne düşünüyorsunuz?*

— 2016 yılından bugüne, mültecilerin yaşam koşullarına dair faydalar konusunda farklı düzenlemeler yapılmıştır. Şu anda, mültecinin statüsüne (sığınmacı, iltica hakkı verilmiş vb.) bağlı olarak farklılık gösteriyor ya da hiç faydası olmuyor. Hükümetin bu insanların entegrasyonunun ayrıntılarını tam olarak planlamadıklarına ve onları yerlerinden çıkardıklarına, vermeleri gereken parayı da onları desteklemeleri gerektiği kadar desteklemeden kestiklerine inanıyorum. Eskiden bizimle olan birkaç aile, geçen yıl haber verilmeksizin gönderildi ya da kamplara yollandı. Tüm öğrencilerimiz bu durumdan oldukça endişeliydi. Ayrıca, çalıştığım STK'nın bulunduğu Atina şehrine çok fazla insan geliyor ve çoğu STK dolu ve onları destekleyecek yasal evraka, konaklama yerine ve dil sınıflarına sahip değiller. Birçok insan buraya getirildikleri ancak onlara kimsenin yardım etmediği konusunda hayal kırıklığına uğradı ve öfkesini ifade etti.

6) *Son dönemde sınırı geçmeye çalışan mültecilere karşı Yunanistan'ın verdiği tepkileri nasıl değerlendiriyorsunuz?*

— Yine bu konuda da karmaşık duygulara sahibim. Sınırlarda ailem var, o yüzden bilinmeyenin yaşadığınız yere girmeye çalışmasından kaynaklanan korku hissini anlıyorum. Öte yandan, tarihte ilk kez insanlar başka bir ülkeye bu şekilde kaçmaya çalışıyorlar, bu nedenle de birçok Yunanlıdan duyduğum ırkçılığı kabul edemiyorum.

7) *28 Şubat'tan¹ bugüne, Yunan basınına yansıyan haberlerin içeriğinden bahseder misiniz? Objektifliği ile ilgili düşünceniz nedir?*

— Basına güvenmiyorum. Haberleri farklı uluslararası, Türk ve Yunan kanallarda gördüm ve birkaç tane makale okudum. Her bilgi parçasına sunulmayan birçok yön vardır ve tek bir kaynak tüm resmi görmek için yeterli değildir. Yunan basını genellikle sınırlardaki içeri girmeye çalışan insanların

¹ 28 Şubat tarihinin belirtilmesinin nedeni Türkiye'nin Avrupa'ya geçmek isteyen mültecileri durdurmayacağını belirttiği tarih olmasıdır.

fotoğraflarını, ordumuzun tepkilerini ve hepsinin siyasi bir oyun olduğuna inanan sıradan insanları gösterdi.

Basına yansıyan haberlerdeki fotoğraflardan örnekler

Kaynak: NTV, Erişim Tarihi: 1 Ekim 2020

8) *Türkiye'nin mültecilere yönelik çalışmaları, tutumu hakkında neler biliyorsunuz? Düşünceleriniz nedir?*

— Dürüst olmak gerekirse çok fazla bilgiye sahip değilim. Sadece birçok Türk siyasi mültecinin Yunanistan'a geldiğini ve sonra başka ülkelere gittiklerini biliyorum. Sınıflarımıza bunlardan birçoğu katılıyor. Fakat Türk hükümetinin gelen savaş mültecilerine karşı tutumlarını bilmiyorum.

9) *Avrupa Birliği'nin mülteci politikaları hakkında neler biliyorsunuz? Düşünceleriniz nelerdir?*

— Almanya ve Fransa'daki bazı düzenlemeler ve mültecilerin toplumlara entegrasyonlarına yardımcı olmak için geliştirilmiş olan destek sistemi gibi belirli şeyleri biliyorum. Ayrıca, tüm Avrupa Birliği ülkelerinde çok sayıda insanı kabul etmenin zorluğunu biliyorum, Yunanistan'da kalan insan sayısının çok fazla sorun yarattığı gibi. Bu konudaki görüşlerim ortak bir strateji oluşturulması ve insanların tüm ülkelere yönlendirilmeye çalışılması şeklinde. Yıllardır terk edilmiş yerler var ve mülteciler kendi geleceklerini yaratmaları için o yerlerde desteklenebilir, eğitilebilir ve bir iş pozisyonu önerilebilir. Mülteci krizi yıllardır sürüyor ve ben ülkelerin ellerinden geleni yaptıklarını düşünmüyorum, bir çözüm sunmak için birlikte çalışmıyorlar.

10) Eklemek istediğiniz bir şey var mı?

— Hayır. Duygularımı ve görüşlerimi ifade edebilmek güzeldi.

Görüş ve düşüncelerinizi bizimle paylaştığınız için teşekkür ederim.

Eliza Gkimitzoudi tarafından paylaşılan, çalıştığı STK'nın mülteci çocuklarla yürüttüğü çalışmalarda çekilmiş fotoğraflardan örnekler:

Görüşme II

İkinci görüşmeyi ise Erasmus öğrenci değişim programı kapsamında 2017 yılında gittiğim Fransa'da tanıştığım ve şu an Yunanistan'da Fransızca

öğretmenliği yapan bir arkadaşımın yönlendirmesi sayesinde 5 Haziran 2020'de yine e-posta vasıtasıyla gerçekleştirdim. Görüşme yaptığım şahıs, kişisel bilgilerini paylaşmak istememiş olsa da Yunanistan'da bir Avrupa sığınmacı destek ofisinde çalıştığını bilmek, konuyla ilgisi açısından yerinde olacaktır.

1) Yunanistan'da bulunan mülteciler hakkında (yaşam koşulları, halkın bakış açısı vs.) ne düşünüyorsunuz?

— Savaş bölgesinden ya da Türkiye'den Yunanistan'a gelen mülteciler çok iyi koşullar ve çok iyi bir gelecek beklentisindedirler. Ancak beklentileri gerçek olmuyor. Yunan yetkililer tarafından sık sık tutuklanıyorlar ve sefil yaşam koşullarında mülteci kamplarında kalıyorlar; 1 yıl kadar uzun bir süre kalıyorlar çünkü iltica prosedürlerinin tamamlanması yavaş işliyor. Aslında, sık sık kampın dışında derme çatma çadırlarda ya da işgal altındaki binalarda kalıyorlar çünkü yapılar da bulunan nüfus kalabalık. Ayrıca, Yunanistan'daki mülteciler için entegrasyon programları oldukça erken bir aşamada. Çünkü ülkemiz bir karşılama ülkesidir ancak daha kalıcı bir ikamet için mültecilerin tercihi değildir. Mülteciler orta ve kuzey Avrupa ülkelerine gitmek istemektedir.

2) Son dönemde sınırı geçmeye çalışan mültecilere karşı Yunanistan'ın verdiği tepkileri nasıl değerlendiriyorsunuz?

— Her hükümetin retoriği takip etmek istediği politik çizgiye göre değişebilmektedir. Mevcut hükümet başından beri birçok insanın sığınma taleplerini incelemeyi Türkiye'ye geri gönderilmesi için sığınma prosedürlerini hızlandırmak istediğini açıkça belirtti (AB ve Türkiye arasındaki ortak bildiri çerçevesinde). Ortak bildiri, 2016 yılından beri yürürlükte ancak mevcut hükümet gelene kadar kullanımı çok sınırlıydı. Benim fikrim, 2015 yılında mülteci göçünün başlamasından bu yana Yunan halkının mültecilere karşı tutumunun bölündüğü yönünde. Önemli bir kısım (özellikle ev sahibi Yunan adalarının sakinleri) bu olgunun ön saflarında yer alan ve geçen yıl gerçekleşen büyük girişlerde bile mültecilerin yanında olan vatandaşlardır. Birisi olgudan uzaklaştırıldığı sürece daha izole ve mutlaktır. Medya propagandası ve olayların sunulduğu şekli bu açıdan önemli bir rol oynamaktadır.

3) 28 Şubat'tan bugüne, Yunan basınına yansıyan haberlerin içeriğinden bahseder misiniz? Objektifliği ile ilgili düşünceniz nedir?

— O günlerde medyada gördüğümüz görüntüler bir savaş çatışmasının görüntüleri gibi görünüyordu ve muazzam boyutlara ulaştı. Türkiye'nin kapılarını açma kararı tek taraflı, ani ve ülkenin Suriye'de gösterdiği düşmanlıklara karşı verilen tepkinin bir sonucuuydu. Yunan hükümetinin tepkileri de ani oldu. Yunanistan'ın sınırlarını (Avrupa sınırlarını da içeren) büyük bir göçmen ve mülteci akınına karşı tamamen korumak için herhangi bir planı yoktu. Sınırları korumanın anayasal esaslarına ve yapılan taleplere rağmen Avrupa'dan destek yoktu. Olayı bastırmak için anayasaya karşı önlemler alındı ve uluslararası hukuk ihlali yapıldı.

4) Türkiye'nin mültecilere yönelik çalışmaları, tutumu hakkında neler biliyorsunuz? Düşünceleriniz nedir?

— Türkiye son yıllarda kendi içinde milyonlarca göçmen ve mülteci toplamıştır ancak buna orantılı olarak çok az sayıda sığınma başvurusunu incelemektedir. Konumunu, bu nüfusu büyük mali kaynakları güvence altına almak için Avrupa üzerinde bir baskı yolu olarak kullanmaktadır.

5) Avrupa Birliği'nin mülteci politikaları hakkında neler biliyorsunuz? Düşünceleriniz nelerdir?

— Mültecilerin yönetimi ve iltica prosedürleri her ülkenin hukukuna tabidir. Avrupa Birliği, üye devletlerin iltica hizmetlerine finansal yardım, personel ve lojistik destek sağlama ve uygulama yönergelerini kabul etmiştir. Ortak bir AB iltica politikasının bulunmaması her ülkeyi, mültecileri farklı prosedürlere, önceliklere ve zamanlara göre yönetmeye yönlendirmektedir.

6) Eklemek istediğiniz bir şey var mı?

— Bu yılın başından bu yana, sığınma prosedürlerini önemli ölçüde karmaşılaştıran bir dizi değişiklikle Yunanistan'da yeni bir sığınma yasası uygulandı. Bu durum hem personelin hem de sığınmacıların anlamalarını ve prosedürün uygulanmasını zorlaştırmıştır.

Görüş ve düşüncelerinizi bizimle paylaştığınız için teşekkür ederim.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Mülteci krizinin ardından, İçişleri Bakanı Süleyman Soylu yaptığı açıklamada 3,6 milyonu Suriyeli olmak üzere 4 milyon sığınmacının Türkiye’de barındığını ifade etmiş ve Şubat 2020’de alınan kararla üçüncü ülkelere kendi iradeleriyle gitmek isteyenlerin engellenmeyeceğini ancak Türkiye’den kimsenin zorla çıkarılmadığını belirtmiştir (Erdem, 2020). Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan da “Bu yükü tek başına biz üstleniyoruz, Türkiye üstleniyor.” (Sözcü Gazetesi, 2020c) açıklamasında bulunmuştur. Almanya Şansölyesi Angela Merkel, 2 Mart 2020’de Berlin’de düzenlediği basın toplantısında Suriyeli mültecilerin Türkiye için ek bir yük oluşturduğunu kabul etmiştir ancak Türkiye’nin mülteciler üzerinden Avrupa Birliği’ne baskı yaptığını dile getirmiştir (BBC News Türkçe, 2020b). Hollanda ve İtalya gibi birçok ülke tarafından mülteci tehdidi ya da AB’ye şantaj gibi ifadeler kullanılmıştır (Özkan, 2020c). Aynı zamanda Merkel, “korunaklı bölge” oluşturulmasını da önermiştir.

2019 yılında, Türkiye’nin Suriye’de güvenli bir bölge oluşturma girişimi AB Parlamentosu tarafından reddedilmişti. Almanya Dışişleri Bakanı Heiko Mass Twitter hesabından “Türkiye’nin taşıdığı yükü görüyoruz, ancak AB Anlaşması kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmeye devam etmesi gerekiyor. AB, mültecilere uygun şekilde bakılmasını sağlamak için üzerine düşeni yapıyor. Onların jeopolitik piyon olmalarına izin veremeyiz.” (Maas, 2020) açıklamasında bulunmuştur. Bunun ardından Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Twitter hesabı üzerinden Heiko Mass’a cevap vererek “Sevgili Heiko Mass, Sana ve uyarıcı sözlerine inanmak isterim. Ama sadece Yunan arkadaşlarınızla da konuşursanız. Şu anda sınırlarında mültecileri acımasızca öldürüyorlar.” (Çavuşoğlu, 2020) ifadelerini kullanmıştır.

İdlib saldırısı sonrası, 28 Şubat 2020 itibarıyla kapıların açılmasıyla başlayan süreçte, yaralanan ve hayatını kaybeden mülteciler söz konusudur. Yunan güvenlik güçlerinin sınır kapısında bekleyen sığınmacılara yönelik müdahaleleri dünya basınında uzun süre yer almıştır. Başından beri medya da önemli bir rol oynamıştır. Burada yer vermediğim, Atina Ulusal Kapodistrian Üniversitesi’nde eğitim görmüş bir arkadaşımın yaptığım görüşmeden aklımda kalan bir cümle tam da bu noktada önem kazanmaktadır: “Fakültem bu yıl yeni bir Yüksek Lisans programı olan medya ve “mülteci/göç akışlarını” ekledi; başka bir deyişle, barışı.”

Görüşmelerine yer verilen iki kişinin ortak özelliği Yunanistan'da mültecilerle ilgili kuruluşlarda çalışmalarıdır. Görüşmelerin yapılma amacı ise 28 Şubat 2020 tarihinde başlayan göç hareketine Yunan kamuoyunda nasıl bakıldığına dair fikir edinebilmektir. Yunanistan'ın hukuki metinlere uygun davranmadığı; mültecilerin hakları ve sorumluluklarını belirleyen temel belge 1951 Cenevre Sözleşmesi (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Türkiye Temsilciliği, 2016) gereğince hareket etmediği söylenebilir. Türkiye'nin İdlib saldırısının bir sonucu olarak Avrupa'ya giden sınır kapılarını açmasıyla 18 Mart Mutabakatını ihlal ettiği yorumu yapılabilir. Ancak, uluslararası hukukun bu konuda yetersiz olduğunu söylemek de yanlış olmayacaktır. Türkiye'de, Yunanistan'da, dünyada insan hakları çerçevesinde bakıldığında koruma temel bir hak olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu hakkın, ülkelerin kararlarına bırakılması çelişkili durumlar ortaya koymaktadır; İdlib saldırısı sonrasında meydana gelen göç hareketi gibi.

KAYNAKÇA

- BBC News Türkçe. (2022a). Yunan Sahil Güvenliği mülteci botuna ateş açtı. 1 Ekim 2020 tarihinde <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-51716134> adresinden erişildi.
- BBC News Türkçe. (2022b). *Merkel: Türkiye'nin mülteciler üzerinden AB'ye baskı yapması kabul edilemez.* 1 Ekim 2020 tarihinde <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-51713822> adresinden erişildi.
- Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Türkiye Temsilciliği. (2016). Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşme 1 Ekim 2020 tarihinde <http://www.multeci.org.tr/wp-content/uploads/2016/12/1951-Cenevre-Sozlesmesi-1.pdf> adresinden erişildi.
- BirGün Gazetesi. (2020, Şubat 29). *Erdoğan: İdlib'te 36 askerimiz şehit oldu.* 1 Ekim 2020 tarihinde <https://www.birgun.net/haber/erdogan-idlib-te-36-askerimiz-sehit-oldu-289914> adresinden erişildi.
- Çavuşoğlu, M. (2020, Mart 2). *Mevlüt Çavuşoğlu on* [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/MevlutCavusoglu/status/1234563013098790913?s=20>.
- Erdem, U. (2020, Ağustos 25). *Mülteci açıklaması: 4 milyon yabancıya 40 milyar dolar harcandı.* 1 Ekim 2020 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/multeci-aciklamasi-4-milyon-yabanciya-40-milyar-dolar-harcandi-41594662> adresinden erişildi.
- Ersöz, S. (2020, Şubat 29). *200'den fazla rejim hedefi bombalandı.* 1 Ekim 2020 tarihinde <https://web.archive.org/web/20200229102033/https://www.milliyet.com.tr/gundem/200den-fazla-rejim-hedefi-bombalandi-6155261> adresinden erişildi.
- Maas, H. (2020, Mart 2). *Heiko Maas on* [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/HeikoMaas/status/1234532125921173504?s=20>.

- NTV. (2020, Şubat 28). *Son dakika haberi: Suriye İdlib'de 33 şehit, 32 yaralı*. 1 Ekim 2020 tarihinde <https://www.ntv.com.tr/turkiye/son-dakika-haberi-suriye-idlibde-33-sehit-32-yarali,8bKetwRLr0qSegN7DFRruA> adresinden erişildi.
- Özkan, Y. (2020, Mart 4). *Mülteci krizi: Hollanda hükümeti 'daha fazla sığınmacı' karşılığında Türkiye'ye para musluklarının açılmasını istiyor*. 1 Ekim 2020 tarihinde <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-51731022> adresinden erişildi.
- Prime Minister GR. (2020a, Şubat 28). *Prime Minister GR on [Tweet]*. Twitter. 1 Ekim 2020 tarihinde <https://twitter.com/PrimeministerGR/status/1233399637345787904> adresinden erişildi.
- Prime Minister GR. (2020b, Şubat 28). *Prime Minister GR on [Tweet]*. Twitter. 1 Ekim 2020 tarihinde <https://twitter.com/PrimeministerGR/status/1233399638671208449> adresinden erişildi.
- Sabah Gazetesi. (2020, Şubat 28). *Son dakika! Flaş kararla sınır kapıları açıldı! Göçmenler Avrupa yoluna akın ediyor*. 1 Ekim 2020 tarihinde <https://www.sabah.com.tr/galeri/turkiye/son-dakika-sinir-kapilari-acildi-gocmenler-avrupa-yolunda> adresinden erişildi.
- Soylu, S. (2020, Mart 1). *Saat 19.40 itibarıyla Edirne üzerinden ülkemizden ayrılan göçmen sayısı; 100.577*. 1 Ekim 2020 tarihinde <https://twitter.com/suleymansoylu/status/1234156991771226118> adresinden erişildi.
- Sözcü Gazetesi. (2020a, Şubat 17). *Halep harekâtı sonrası Esad'dan açıklama: Daha bitmedi*. 1 Ekim 2020 tarihinde <https://www.sozcu.com.tr/2020/dunya/halep-harekati-sonrasi-esaddan-aciklama-devam-edecek-5630849/> adresinden erişildi.
- Sözcü Gazetesi (2020b). *Suriye'de bir ayda 53 şehit verdik*. 1 Ekim 2020 tarihinde <https://www.sozcu.com.tr/2020/gundem/son-dakika-iki-ayda-48-askerimizi-sehit-verdik-5650724/> adresinden erişildi.
- Sözcü Gazetesi. (2020c). *Merkel'den Erdoğan'a mülteci yanıtı!*. 1 Ekim 2020 tarihinde <https://www.sozcu.com.tr/2020/dunya/son-dakika-merkeld-erdogana-multeci-yaniti-5656645/> adresinden erişildi.
- T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı. (2016, Mart 18). *18 Mart 2016 Tarihli Türkiye-AB Zirvesi Bildirisi*. 1 Ekim 2020 tarihli https://www.ab.gov.tr/files/AB_lisikileri/18_mart_2016_turkiye_ab_zirvesi_bildirisi_.pdf adresinden erişildi.
- T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı (b.t.). *Geçici Korumamız Altındaki Suriyeliler*. 1 Ekim 2020 tarihinde <https://www.goc.gov.tr/gecici-korumamiz-altindaki-suriyeliler> adresinden erişildi.
- TRT Haber. (2020a, Şubat 28). *İletişim Başkanı Altun: Rejim unsurları Türkiye için meşru hedef konumundadır*. 1 Ekim 2020 tarihinde <https://www.trthaber.com/haber/gundem/iletisim-baskani-altun-rejim-unsurlari-turkiye-icin-mesru-hedef-konumundadir-463799.html> adresinden erişildi.
- TRT Haber. (2020b, Şubat 29). *Erdoğan: 18 bin düzensiz göçmen sınırı geçti, kapıları kapatmayacağız*. 1 Ekim 2020 tarihinde <https://www.trthaber.com/haber/gundem/cumhurbaskani-erdogan-18-bin-duzensiz-gocmen-siniri-gecti-kapilari-kapatmayacagiz-463917.html> adresinden erişildi.

VOA Türkçe, (2020, Mart 2). *Erdoğan'dan Suriye'ye Tehdit AB'ye Uyarı*. 1 Ekim 2020 tarihinde <https://www.amerikanin sesi.com/a/erdogandan-suriyeye-tehdit-abye-uyari/5311392.html> adresinden erişildi.

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ